

TADEUSZ DĄBROWSKI, ROMANA STANIEWSKA, IRENA UCHIMIAK

Robaczycza płuc u bydła w kazuistyce ZHW Lublin

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Lublinie

Kierownik: dr T. DĄBROWSKI

Robaczycza płuc bydła wywołana jest przez nicienie *Dictyocaulus viviparus* i bardzo rzadko przez *Dictyocaulus filaria*. Schorzenie to występuje przeważnie u bydła młodego w wieku od 2 miesięcy do 2 lat. Wzmoczona inwazyjność tych nicieni występuje w latach wilgotnych na terenach nizinnych. Larwy *Dictyocaulus viviparus* są wrażliwe na temperaturę, suszę i giną w ciągu zimy na pastwiskach.

Objawy kliniczne pod postacią nasilającego się kaszlu pojawiają się po 4—8 tygodniach od chwili zakażenia (1). Przebieg choroby różny u poszczególnych

zwierząt, doprowadza do wyniszczenia organizmu, do uduszenia kłębkiem pasożytów a przy komplikacjach bakteryjnych do ropnych zapaleń płuc kończących się przeważnie śmiercią. Leczone zwierzęta powoli zdrowieją i przeważnie pozostają wychudzone. Podatność na inwazję nicieni płucnych jest szczególnie duża przy niedożywieniu, przeziębieniach i w okresie długotrwałych deszczów (8, 12).

Rosca i wsp. (6) stwierdzili pewną zależność pomiędzy ilością zachorowań i warunkami środowiskowymi jak nieprzepuszczalność podłoża, wilgotność i

Tab. 1. Wyniki badań robaczyczy płuc bydła w 7 powiatach woj. lubelskiego

Powiat	1962		1963		1964		1965		1966	
	badań ogół.	wynik +	badań ogół.	wynik +	badań ogół.	wynik +	badań ogół.	wynik +	badań ogół.	wynik +
Włodawa	675	230	620	60	613	165	896	207	1139	217
Parczew	46	40	50	18	44	18	43	14	40	31
Biała Podl.	23	21	62	12	18	12	37	21	32	30
Hrubieszów	67	4	53	3	39	2	19	2	12	—
Tomaszów L.	98	18	61	15	21	5	124	30	69	21
Chełm	52	10	10	5	19	4	36	8	19	6
Radzyń	30	4	7	1	28	3	13	2	8	—
Razem:	921	327	833	114	882	209	1168	284	1320	305
	1967		1968		1969		1970		1971	
Włodawa	1287	321	1377	153	1692	100	30	—	44	—
Parczew	48	31	13	10	36	—	36	—	12	—
Biała Podl.	69	26	8	4	17	—	18	—	10	—
Hrubieszów	18	1	55	—	62	3	50	—	30	—
Tomaszów L.	58	12	131	25	82	7	64	—	32	—
Chełm	20	2	60	2	21	1	12	—	8	—
Radzyń	12	4	18	3	19	18	38	—	12	—
Razem:	1512	397	1662	197	1925	129	248	—	148	—

temperatura. Enzootie robaczycy płuc była notowana w ZSRR (5, 7, 8), Rumunii (4, 6) i NRF (2).

W Polsce diktiokaulozę bydła opisał Stefański (9), Malczewski (3), Świetlikowski (10, 11) i Wertejuk (12). W 1963 r. Wertejuk (13) na podstawie ankiet wykazał, że robaczycza płuc bydła występowała w 17 województwach z największym nasileniem w 5 woj. północnych w gospodarstwach wielkostatdnych.

Materiał i metody

Badania przeprowadzono w 20 PGR i RZS 7 powiatów woj. lubelskiego w których rokrocznie jesienią notowano u młodego bydła schorzenia narządu oddechowego, kończące się w wielu przypadkach upadkami lub ubojem z konieczności.

W ciągu 10 lat przeprowadzono 10639 badań parazytologicznych prób kału pobranego z prostnicy i dostarczanego w ciągu 5–6 godzin do laboratorium, zaś w przypadkach uboju z konieczności lub padnięcia badano dodatkowo płuca. W badaniach posługiwano się metodą Baermanna. Materiał pochodził od młodego bydła hodowlanego i opasowego w wieku od 2 miesięcy do 3 lat.

Załączona tab. 1 przedstawia wyniki badań.

Omówienie wyników

Na ogólną liczbę 10639 przebadanych próbek kału bydła w wieku od 2 miesięcy do 3 lat w ciągu 10 lat stwierdzono 1962 wyniki dodatnie. Największe nasilenie robaczycy płuc u młodego bydła hodowlanego i opasowego stwierdzono w pow. włodawskim. W ciągu 8 lat inwazje występowały tylko późną jesienią, pod koniec okresu pastwiskowego po chłodnych i deszczowych okresach. Szczególnie ciężki przebieg choroby notowano wśród zwierząt w wieku 2–6 miesięcy życia.

Przeprowadzonymi badaniami ustalono tereny zakazane nicieniami płucnymi i przypuszczalne źródła

inwazji, co pozwoliło na wprowadzenie odpowiednich rygorów hodowlanych, profilaktyki i skutecznego leczenia. Wprowadzono kwaterowy wypas i zmianę kwater co tydzień, wydzielono bydło dorosłe od młodzi, zlikwidowano podeszczowe kałuże na pastwiskach, wprowadzono pojenie zwierząt wodą studzienną w korytach i wiadrach, ocieplono obory, poprawiono i zlikwidowano niedobory żywieniowe i mineralne. Ponadto wprowadzono trzykrotne odrobaczanie zwierząt w wieku do lat 3 preparatem „Pneumohelmin”. Pierwsze odrobaczanie przeprowadzono późną jesienią, następne w kwietniu przed wypasami i w miesiąc po tym.

W 1962 r. zaznaczył się spadek ilości stwierdzanych robaczycy płuc a w 1970 i 1971 r. wszystkie przeprowadzone badania dały wynik negatywny. Przyczyną tego było najprawdopodobniej poprawienie warunków środowiskowych, hodowlanych i powszechne stosowanie w ogniskach chorobowych preparatu „Pneumohelmin” w miejsce mało skutecznego płynu Lugola.

Piśmiennictwo

1. Djafar M. J., Swanson L. E., Becker R. B.: J. am. Vet. Med. Ass. 136, 5, 200, 1960.
2. Enigk K., Diuvel D.: Tierärztl. Umschau 18, 454, 1963.
3. Malczewski A.: Medycyna wet. 14, 515, 1958.
4. Olteanu G., Fromunda V., Nicola V., Sestac E., Leonte J., Cimpeanu V., Grevut V., Urdea E.: Lucr. stiint. Inst. Pat. Ig. Anim. 11, 351, 1961.
5. Prigor M.: Veterinarija 8, 72, 1953.
6. Rosca V., Visan C., Vass A., Rosca V.: Probl. Vet. 1 Bukareszt 1957.
7. Sorokin A. N.: Veterinarija 5, 78, 1958.
8. Sudaczenkow W. W.: Veterinarija 12, 73, 1955.
9. Stefański W.: Medycyna wet. 9, 152, 1953.
10. Świetlikowski M.: Acta parasit. pol.: 13, 249, 1959.
11. Świetlikowski M.: Medycyna wet. 16, 527, 1960.
12. Wertejuk M.: Medycyna wet. 19, 634, 1963.
13. Wertejuk M.: Medycyna wet. 21, 65, 1965.

Adres autora: dr Tadeusz Dąbrowski, Lublin, ul. Słowicza 2.

PATOLOGIA I TERAPIA

ANTONI SCHOLLENBERGER

Nadwrażliwość prosiąt na preparaty żelazowe

Instytut Fizjologii Zwierząt Wydziału Weterynarii SGGW w Warszawie

Dyrektor: prof. dr J. MAZURCZAK

Profilaktyczne podawanie prosiętom preparatów żelazowych mających na celu zapobieganie wystąpieniu stanu określanego jako fizjologiczna anemia w znacznym stopniu przyczyniło się już do zmniejszenia liczby upadków i do poprawy zdrowotności pogłowia. Na rynku krajowym dostępny jest preparat Ferrodex, stanowiący kompleksowe połączenie dekstranu i żelaza trójwartościowego, którego iniekcja w pierwszym tygodniu życia pokrywa zapotrzebowanie rosnącego prosięcia na żelazo.

Jednak w miarę coraz szerszego stosowania tego preparatu z niektórych rejonów krajów lekarze donoszą o trudnych do wytłumaczenia upadkach prosiąt w krótkim czasie po podaniu Ferrodexu. W wielu przypadkach przyczyna strat upatrywana jest w toksycznym działaniu samego preparatu lub błędach w kontroli nie-

których jego serii. Celem niniejszego opracowania jest wyjaśnienie, na podstawie danych z piśmiennictwa, rzeczywistych przyczyn mogących powodować śmierć zwierząt po podaniu żelaza.

Pierwsze doniesienia o toksycznym działaniu preparatów żelazowych na prosięta zostały opublikowane już w 1957 r. Dotyczyły one zarówno upadków po domięśniowym profilaktycznym podaniu żelaza w połączeniu z dekstranem jak i po podaniu doustnym nieorganicznych preparatów żelazowych (1). Dane statystyczne odnośnie częstości występowania upadków po podaniu preparatów żelazowych zebrane w krajach skandynawskich wykazują, że ilość ich waha się w różnych latach i różnych porach roku od jednego upadku na tysiąc do jednego na 20 tysięcy traktowanych żelazem prosiąt (8).